

**Sosyal Sigorta Türleri Açısından
Yargıtayın 1986 Yılı Kararlarının
Değerlendirilmesi**

Oturum Başkanı : Teoman OZANOĞLU
Yargıtay 10. Hukuk Dairesi
Üyesi

Tebliğ Sahibi : Doç. Dr. Tankut CENTEL
İstanbul Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

I. GENEL OLARAK

Sosyal sigorta türleri açısından Yargıtayın 1986 yılı kararlarının değerlendirilmesi konusunda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi ile Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 1986 tarihli 33 kararı, değerlendirmede temel alınmıştır. Bu konuda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 1986 yılında vermiş olduğu 7348 karar, tarafımdan tek tek taranmış ve bunlardan 31 tanesi, örnek karar niteliğinde bulunup seçilmiştir. Çalışmalarım sırasında göstermiş buldukları yakın ilgi ve yardımları için, özellikle Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin başkanı sayın Servet Çolakoğlu ile daire üyelerinden sayın Teoman Ozanoğlu'na, sonsuz teşekkürü bir borç bilmekteyim. Bunun dışında, çeşitli periyodiklerde (Yargıtay Kararları Dergisi, Yasa Hukuk Dergisi, İşveren Dergisi, Tekstil İşveren Dergisi, İş ve Hukuk) yayınlanmış olan konuya ilişkin Yargıtay kararları da, ayrıca gözönünde bulundurulmuştur. Ancak, diğerlerinin yanında bunların, büyük bir bölümü oluşturduğu söylenemez.

Diğer yandan, sözkonusu Yargıtay kararlarının bir bölümü, daha çok, yargılama hukukunu ilgilendirmektedir. Bu nedenle, sosyal yargılamayı ilgilendiren kararlar, maddi sosyal sigortalar hukukunu ilgilendirdikleri ölçüde, değerlendirmede gözönünde tutulmuştur.

II. İŞKAZASI VE MESLEK HASTALIĞI SİGORTASI

1) KURUMA BİLDİRİLMİYEN SİGORTALININ İŞKAZASINA UĞRAMASINDAN DOĞAN SORUMLULUK

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi; 2.6.1986 gün ve 3260/3422 sayılı kararında, SSK. m. 9 - 10 uyarınca açılan davalarda dahi sigortalının birlikte (müterafik) kusuru, kaçınılmazlık ve üçüncü şahsın kusuru gibi nedenlerle rücu alacağından indirim yapılması gerektiğini be-

İrtmiştir. Sözkonusu karara ekli karşıoy yazısında ise, SSK. m. 9-10'un kusursuz sorumluluk esasını içerdiği belirtilerek, davalı işverenin rücu alacağıının tümünden sorumlu tutulması ve kendisinin kusuru oranında üçüncü şahsa rücu edebileceği ileri sürülmüştür.

Karara konu olan olayda, yasal süre içerisinde Kuruma bildirilmeyip işkazasına uğrayan sigortalı kusursuz, işveren % 50 ve kendisine karşı rücu davası açılmamış olan üçüncü şahıs % 50 oranında kusurlu durumdadır. Uyuşmazlığın dayandığı olayda, SSK. m. 26/I-II'nin değil, SSK. m. 10/III'ün uygulanması sözkonusudur. SSK. m. 10'a göre açılan bir dava ise, Yargıtay tarafından isabetle belirtildiği üzere, SSK. m. 26'ya ilişkin rücu talebini dahi kapsayamaz (YHGK., 3.6.1977 - 1826/564 - M. Çenberci, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, Ankara 1985, 113 No. 9 a). Ancak, birçok olayda her iki hükmün yarışmasından, eskilerin deyimiyle «telahuku»ndan sözedilebildiği görülür (bak. Çenberci, 108-109). Bununla birlikte, SSK. m. 26 ile SSK. m. 10'un içerdiği sorumluluk esasları, birbirinden tamamen farklıdır. Nitekim, SSK. m. 26'da kusur sorumluluğu esas sözkonusuyken, SSK. m. 10'da kusura dayanmayan sorumluluk esas geçerlidir. Bunu SSK. m. 10/III'deki «26 ncı maddede yazılı sorumluluk halleri aranmaksızın» anlatımı açıkça belirtmiş olup, öğretide de Kuruma yasal süresi içerisinde bildirilmeyen sigortalılar için işverenin «kusursuz sorumluluğunun» sözkonusu bulunduğu kabul edilmektedir (bak. M. Cuhruk / H. S. Çolakoğlu / A. A. Bükey, Sosyal Sigortalar, Ankara 1977, 177; F. H. Saymen / M. Ekonomi, Sosyal Sigortalar Tatbikatı, İstanbul 1966, 151; A. C. Tuncay, Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, İstanbul 1986, 142; K. Tuçomağ, Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Sigortalar, İstanbul 1987, 223; T. Uyar, «506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 10. Maddesi Üzerine Bir İnceleme», Adalet Dergisi LXIII, 2 (Mart - Nisan 1972) 146. Karş. Çenberci, 108).

İrdelenen Yargıtay kararında birlikte kusur, kaçınılmazlık ve üçüncü şahsın kusuru gibi nedenlerle, SSK. m. 10'a göre açılan davalarda rücu alacağıından indirme yapılması gerektiği görüşünün, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin «oturmuş ve yerleşmiş görüşlerinden olduğu belirtilmektedir. Birlikte kusur (bak. Çenberci, 111 No. 4 a, c, d; 112 No. 5 ve 113 No. 6'daki kararlar) ve kaçınılmazlık (bak. Çenberci, 111 No. 4 c, d, 112 Dn. 6 ve 113 No. 5 d'deki kararlar) halleri için, bunu söylemek mümkünse de; üçüncü şahsın kusuru açısın-

dan, tesbit edebildiğim kadariyle, bunu söylemek biraz güçtür. Çünkü Yargıtay 10. Hukuk Dairesi; önceki bir kararında, «... Davanın 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 10. maddesine dayanmakta olup işverenin sorumluluğunun bu Kanunun 9. maddesinde öngörülen bildirim yükümlülüğünün yasal süresi içerisinde yerine getirilmemiş bulunmasından kaynaklanmasına, üçüncü kişinin kusurunun birlikte kusur kavramı çerçevesine girmeyeceğine ve yerleşmiş uygulama gereğince bu nedenlerden ötürü belediyenin kusuru nedeniyle, belirlenmiş rücu alacağından indirim yapılmamasında yasalara uygun düşmeyen bir yön olamayacağına..» (YIOHD., 21.4.1981 - 1986/2505 - Çenberci, 111 No. 2 b) anlatımına yer vererek, şimdiki görüşünün tersine bir çözümü kabul etmiş görünmektedir. İlginç olan yan; sözkonusu kararda «yerleşmiş uygulama gereğince denilerek, kararda belirlenmiş çözümün, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin yerleşmiş görüşlerinden olduğunun belirtilmesidir. Bu durumda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin, ya daha önceki görüşünü değiştirdiği yahut da daha önceki kararlarıyla çelişen bir karar verdiği gibi birtakım ihtimallerin düşünülmesi gerekecektir.

Kanımca, bu konuda Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin önceki belirtilen görüşü ile şimdiki azınlık görüşünün üstün tutulması, isabetli olacaktır. Çünkü, olayda işverenin çalıştırılan sigortalılarının Kuruma bildirilmesi yükümüne aykırı davranmasından doğan sorumluluğu, yani SSK. m. 10/III'ün uygulanması sözkonusudur. Bu sorumluluk, sadece işveren için öngörülmüş bir sorumluluk olup, kusur esası üzerine kurulu değildir. Kurum karşısında işveren, işkazasına uğrayan bildirmedeği sigortalı için SSK. m. 9'daki yüküme aykırı hareket etmesi ve bildirdiği sigortalı için de, kusuru (SSK. m. 26/I) yüzünden meydana gelen sigorta olayı nedeniyle sorumlu tutulmaktadır. Bu nedenledir ki, SSK. m. 10/III'ün «kusursuz sorumluluk» esasına dayandığı tezinin, yanıtıcı olduğu (Çenberci, 108) belirtilmektedir. Buna göre, SSK. m. 10'daki sorumluluk, işverenin çalıştırdığı sigortalıları Kuruma bildirme yükümüne aykırı davranmasından kaynaklanmaktadır. Sözkonusu yükümün, işveren vekili dışında, üçüncü şahıslarca ihlali düşünülemez. Nitekim, SSK. m. 10'da, SSK. m. 26/II'nin tersine, üçüncü şahsın sorumluluğuna yer vermemiştir. Kusur esası üzerine kurulu olmayan bir sorumluluğu düzenleyen SSK. m. 10/III açısından ise, üçüncü şahsın kusurunun bir etkisi olmayacaktır. Çünkü, buradaki üçüncü şahsın kusuru, çalıştırılan sigortalıların

Kuruma bildirilmeyişine ilişkin olmayıp, tamamen işkzasasının ortaya çıkışına yöneliktir. Üçüncü şahsın kusuru ise, olsa olsa, işverenin üçüncü şahsa rücuunda etkili olabilir ve işveren, ancak üçüncü şahsa kusuru oranında başvurabilir. Buna göre de, SSK. 10 uyarınca açılacak davalarda işverenin, alacağın tümünden sorumlu tutulması gerekir.

2. İŞKAZASI KAVRAMI

a. İşkzasasının işyerinde ve üçüncü şahsın kusuruyla meydana gelmesi

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 27.2.1986 gün ve 672/1052 sayılı kararına konu olan olayda; sigortalı bir işçi, aynı işverenin diğer bir işçisi tarafından, işyerini terketmeden önce ve av tüfeğinin doldurulması sırasında, tüfeğin patlaması sonucu yaralanmıştır. Bu konuda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, kazaya yolaçan olayın, sırf sigortalının işyerinde bulunduğu sırada meydana gelmesi nedeniyle, işkzasası sayılması gerektiğine karar vermiştir. Diğer yandan, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, işkzasası tespitine ilişkin bir diğer kararında da, eklentiler ile araçların işyerinden sayılması (SSK. m. 5/II) esasından hareket etmiş ve işverene ait kamyonun sürücülüğünü yapan davacı sigortalının, yolda yemek için verilen mola sırasında ve kamyonun şoför mahallinde diğer bir işçi tarafından yolaçılan zararlandırıcı olaya uğramasını, yine kaza olayının sırf sigortalının işyerinde bulunduğu sırada meydana gelmesi nedeniyle işkzasası saymıştır. Bu iki kararda ilginç olan yan, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin, işkzasası sayılacak kaza olayı ile sigortalının faaliyeti arasındaki nedensellik bağının varlığını (kurulmasını) tartışmayıp, sırf işyerinde bulunma durumunun SSK. m. 11/bent A f. a'ya göre işkzasası sayılması için yeterli olabileceğini belirtmiş bulunmasıdır.

b. İşkzasasına uğrayanın işçi olması şartı

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, işkzasası kavramıyla ilgili olarak vermiş bulunduğu iki kararda, davacı ile davalı arasındaki hukuki ilişkinin hizmet sözleşmesine dayanıp dayanmadığını ve giderek, kaza olayının işkzasası sayılıp sayılmayacağını tartışmıştır. Bunlardan 3.11.1986 gün ve 5624/5663 sayılı kararda, davacının cuma günleri

belirli bir zaman içinde çalışıp davalı tarafından kiralanan dükkânın boya ve badana işlerini yapmayı ve davalının da buna karşılık götürü şekilde 20.000 TL ödemeyi kabul ve taahhüt etmeleri, hizmet ilişkisinin varlığı için yeterli bulunmuştur. Söz konusu kararda Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, hizmet sözleşmesinin belirleyici unsurları olarak «zaman» ve «bağımlılık» unsurları üzerinde durmuş ve işin davalıya ait işyerinde yapılması ile işe giriş bildirgesinin verilmesini, aradaki ilişkinin hizmet ilişkisi olarak nitelendirilmesinde gerekeceği olarak göstermiştir. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, söz konusu kararıyla yerinde olarak, ilgilinin götürü ücretle çalışmış bulunmasının, aradaki ilişkiyi eser (istisna) sözleşmesi ilişkisi saymaya yeterli olmadığını vurgulamıştır. Gerçekten, bir hukuki ilişkide ücretin işin sonucuna göre ödenmesi, o ilişkinin eser sözleşmesi ilişkisi olarak kabulünü gerektirmez. Çünkü, hizmet ilişkisinde de ücretin, işin sonucuna göre hesaplanması söz konusu olabilir. Nitekim, götürü ücret, hizmet ilişkisinde yapılan işin sonucuna göre hesaplanan bir akort ücret şeklindedir (N. Çelik, İş Hukuku Dersleri, İstanbul 1986, 126; T. Esener, İş Hukuku, Ankara 1978, 174). Ancak, söz konusu kararda, «.. Davalı işe giriş bildirgesi vermekle aradaki ilişkinin hizmet akdi ilişkisi olduğunu kabul etmiştir..» denilerek, işe giriş bildirgesinin verilmesinin hukuki dayanak gösterilişi isabetli olmamıştır. Çünkü, gerçekte hizmet ilişkisi olmayan bir hukuki ilişki, işe giriş bildirgesi verilmiş olmakla, hizmet ilişkisi niteliğine bürünemez. Bunun gibi, hizmet ilişkisi niteliğindeki bir hukuki ilişki, işe giriş bildirgesi verilmemiş de olsa, hizmet ilişkisi niteliğini yitirmez. Bu konuda, hukuki ilişkinin niteliği, tarafların nitelendirme şekliyle bağımsızdır.

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 16.12.1986 gün ve 6684/6851 sayılı kararına konu olan olayda da; davalıya ait selvilerin budanması ve sair işler için götürülen davacıların mirasbırakanları, birkaç kişiyle birlikte davalının eşine ait pikapla dönülürken, aracın devrilmesi sonucu ölmüştür. Söz konusu kararda, «...Olayda davacının murisi kendisine verilen selvi budama vb. işleri işverene ait işyerinde onun gözetim ve denetiminde yapmıştır. Hizmet akdinin ayırıcı unsurları olan zaman ve bağımlılık unsurları gerçekleştiğine göre söz konusu ilişkinin hizmet akdine dayandığının kabulü gerekir..» denilerek, davacıların mirasbırakanı ile davalı arasındaki ilişki hukuken hizmet ilişkisi şeklinde nitelenmiş ve işbitimi sonrasında işçilerin iş yerinden döndürülmesi sırasında ortaya çıkan kaza olayı, SSK. m. 11/bent A-f'e uyarınca, iş kazası sayılmıştır.

3) SÜREKLİ İŞGÖREMEZLİK HALİ

a) Sürekli işgöremezliğin yeniden tespiti

SSK. m. 19/II; sürekli işgöremezlik geliri almakta olanların, yeniden tedavi ettirilmeleri durumunda meslekte kazanma güçlerini ne oranda yitirdiklerinin, Kuruma ait veya Kurumun sevk edeceği sağlık tesisleri sağlık kurullarınca verilecek raporlara göre yeniden tesbit olunmasını öngörmüştür. Bu anlamda, ilgili sağlık raporunda sigortalının ameliyat edildiği takdirde şifa bulacağı belirtildiğinde, ameliyat sonrası şifa bulan sigortalının sürekli işgöremezlik geliri kesilecek ve kesilme tarihi ile P.M.F. tablosundaki yaşama yaşı arasındaki döneme ilişkin gelirin peşin sermaye değeri, Kurumca tahsil edilemeyecektir. Ancak, bu konuda Yargıtay 10. Hukuk Dairesi; «..Öngörülen ameliyat sigortalı açısından hayati tehlike doğuracak türden ise ve ayrıca sigortalının tamamen şifa bulmasını sağlamayacaksa, sigortalılardan böyle bir riske girmelerini beklemek onların Anayasal yaşam hakkına ters düşer..» (Y10HD., 30.6.1986 - 3492/3960) diyerek, sigortalının ameliyata zorlanamayacağını, isabetle belirtmiştir.

b) Sürekli işgöremezlik gelirinin sermayeye çevrilmesini isteme süresi

İşkazası sonucunda tesbit edilen sürekli işgöremezlik derecesinin % 25'ten az olması ve bunun üç yıl içinde değişmesinin Kurumca mümkün görülmemesi halinde, sigortalının isteği üzerine sürekli işgöremezlik gelirinin sermayeye çevrilerek ödenmesi mümkündür (SSK. m. 22/II). Sürekli işgöremezlik gelirinin sermayeye çevrilerek ödenmesini isteme hakkı, görüldüğü üzere, yasa (SSK. m. 22/II) tarafından süre itibarıyla açıkça sınırlanmış değildir. Bu konuda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi; bir kararında, «...Yıllar yılı, bağlanan işgöremezlik gelirini aldıktan ve aradan 4 sene gibi uzun bir süre geçtikten sonra gelirin sermayeye çevrilmesinin istenmesi halinde, bir hakkın kötüye kullanılmasını teşkil edeceği ve M.K.'nun 2. maddesinde anlatımını bulan doğruluk kurallarına aykırı olacağı ve bu durumun resen nazara alınması gerektiği de ortadadır..» (Y10HD., 1.5.1986 - 2548/2723) diyerek, uzun süre bu hakkın kullanılmaması halinde sürekli işgöremezlik gelirinin sermayeye çevrilerek ödenmesini istemenin hukuken mümkün olmadığını belirtmiştir.

Kanımcı, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin sözkonusu kararı, varmış olduğu sonuç itibarıyla isabetli bulunmakla birlikte; taşıdığı hukuki gerekçelere katılınması güç görünmektedir. Gerçekten, olaya sürekli işgöremezlik gelirin sermayeye çevrilmesini isteme hakkının belirli bir süreye bağlı olup olmadığı açısından değil de; bir kez sürekli işgöremezlik gelirin bağlanması istendikten sonra, bu gelirin bir süre sonra sermayeye çevrilmesinin istenip istenemeyeceği şeklinde bakılması, daha doğru olacaktır. Bunun tam tersi de düşünülerek, sermayeye çevrilmiş gelir miktarının Kuruma iadesiyle sürekli işgöremezlik geliri bağlanmasının istenip istenemeyeceği akla gelebilir. Bu konuda, SSK. m. 22/I - II hükmünün taşıdığı amaca bakılması ve bunun üstün tutulması gerekmektedir. SSK. m. 22'nin amacı; sürekli işgöremez duruma düşen sigortalının, işgöremezlik oranı yüksek olduğunda toptan yapılacak bir ödemeyi kısa sürede elinden çıkararak yoksulluğa düşmesini önlemek üzere gelir bağlanmasını öngörmek ve işgöremezlik oranı düşük (% 25'ten az) bulunduğu da, sigortalıya toplu para yoluyla daha iyi bir parasal değerlendirme imkânını yaratmaktadır (Çenberci, 155 - 156). Bu amaçla SSK. m. 22/II, sigortalıya seçimlik bir hak tanımıştır. Buna göre, sürekli işgöremez durumdaki sigortalı, ya sürekli işgöremezlik gelirin bağlanmasını yahut da bağlanacak gelirin sermayeye çevrilerek ödenmesini isteyebilecektir. Sigortalının, bir kez bu yolda bir tercih yapmasından, yani gelirin veya gelirin sermayeye çevrilmiş değerinin ödenmesini seçmesinden sonra, bunu değiştirmesi gerekir. Çünkü, gerek seçim hakkının özü ve gerekse Kurum hesaplarının yapılışı, böyle bir değişikliğe engeldir (Y10HD., 8.6.1981 - 3087/3695 - Çenberci, 158 No. 1). Ancak, SSK. m. 22/II'nin aradığı şartların başlangıçta değil de daha sonra gerçekleşmesi, sözcümlü işgöremezlik oranının % 25'in altına düşmesi halinde, durum değişiktir.

Uygulamada sözkonusu seçim hakkının kullanılışı, başlangıçta Kurumdan yazılı şekilde sürekli işgöremezlik geliri bağlanmasını veya bağlanacak gelirin sermayeye çevrilerek ödenmesini talep etmekle gerçekleşir. Bu konuda, gelirin sermayeye çevrilerek ödenmesinin Kurumdan talep edilmemiş olması, sigortalının tercihinin gelir ödenmesi yolunda kullanılması anlamına gelir. Ancak, **kanımcı**, burada hukuken bir «örtülü tercih» sözkonusu değildir. Çünkü, Kurumca hazırlanmış basılı kâğıtlarda, sigortalıdan gelirin sermayeye

cevrilerek ödenmesinin istenip istenmediği hususu açıkça belirtilmektedir. Bu bakımdan, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin sözkonusu kararında, «..6.2.1981 tarihinde sürekli işgöremezlik geliri bağlanmasına ve 1.7.1983 tarihinde işgöremezlik derecesinde değişme olmadığı ve kontrolü gerekmediği saptanmasına ve uzun süre gelirin sermayeye çevrilmesinin istenmemiş olması karşısında, **tercih hakkının zımnen gelir şeklinde ödenmesi yolunda kullanıldığının kabulü gerekir..»** anlatımına yer verilmesi isabetli olmamıştır. Nitekim, Kurum, «zımni tercih»lerle uğraşmak yerine, sigortalının açık beyanını aramaktadır. Çünkü, Kurum hesaplarının yapılabilmesi, böyle bir açık tercihin varlığını zorunlu kılmaktadır.

Diğer yandan, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin sözkonusu kararında, dört yıl gibi uzun bir süre geçtikten sonra gelirin sermayeye çevrilmesini istemenin, MK. m. 2'de yer alan dürüstlük kuralına aykırı düştüğü belirtilmektedir. Kanımca, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin bu hukuki gerekçesi de, isabetli görünmemektedir. Çünkü, sorunun, süre sorunu olarak ele alınması, çözüm getirmeyi güçleştirmektedir. Nitekim, uzun süre - kısa süre ayırımına gidildiğinde, bunun kriterlerinin de konması gerekecektir. Bu konuda, açık ve kesin kriterlerin getirilebilmesi ise, güçtür ve gereksiz tartışmalarına yolaçabilir. Sorun, daha önce de belirtildiği üzere, süre sorunu değil, bir kez kullanılan seçimlik hakkın, sonradan değiştirilmesine imkân olup olmadığıdır. Böyle olunca, değiştirememesi esaslı kabul edildiğinde, MK. m. 2'deki dürüstlük kuralına başvurmaya da hukuken gerek kalmamaktadır. Aksi takdirde, dürüstlük kuralına dayanan Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin değişiklik yapabilme esasını kabul etmesi gerekir ki, kendisinin eğilimi bu yolda değildir (bak. daha önce zikredilen Çenberci, 158 No. 1'deki karar).

4) İŞKAZASI NEDENİYLE İŞVERENİN KURUM KARŞISINDAKİ SORUMLULUĞU

a) İşverenin kusura dayanan sorumluluğu

İşkazası veya meslek hastalığı nedeniyle sigortalıya veya hak sahiplerine yapılan veya ileride yapılacak olan giderler için Kurumun işverene başvurabilmesi, onun kusurunun varlığına bağlıdır. Nitekim, ancak SSK. m. 26/1'de belirtilen üç kusur halinin varlığı ha-

linde, Kurumun işverene başvurabilmesi mümkündür. Buna göre, SSK. m. 26'daki sorumluluk, kusura dayanan bir sorumluluk olup, kusursuz sorumluluk esaslarının uygulanmasına imkân tanımamaktadır. Bu husus, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 28.1.1986 gün ve 6927/284 sayılı kararında, «..Davanın yasal dayanağı 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 26'ncı maddesidir. Anılan maddede kendine özgü belirli ve sınırlı bir sorumluluk esası öngörülmüştür. Bu bakımdan, bu tür davalarda tehlike sorumluluğu, ya da kusursuz sorumluluk esaslarının uygulanmasına yasaca olanak bulunmamaktadır. Mahkemece, işverenler tamamen kusursuz kabul edildiğine göre, hükümlendirilmeleri yolunda karar verilmiş bulunması açıklanan esasa aykırı ve bozma nedenidir..» denilerek, isabetle belirtilmiş bulunmaktadır.

b) Sigortalının birlikte (müterafik) kusuru

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, 25.3.1986 gün ve 1370/1785 sayılı kararında, «.. Bina inşaatında çalıştırılan 15 yaşındaki bir çocuğa, haksahibi dosyasındaki rapora da aykırı biçimde, % 50 oranında kusur verilmesi adalet ve nesafet kurallarıyla bağdaşamaz ve o yaştaki bir çocuktan yaşının üstünde bir deneyimi ve dikkati beklemek yaşam kurallarına da ters düşer..» anlatımına yer vererek, sigortalının birlikte kusurunun belirlenmesinde yardımcı olacak kriterleri göstermiştir. Söz konusu karardaki, 15 yaşındaki bir çocuktan yaşının üstündeki bir tedbir ve dikkat halinin beklenemeyeceğine ilişkin esas, son derece isabetlidir. Buna karşılık, **kanımca**, 15 yaşındaki bir çocuğa % 50 oranında kusur verilmesini «adalet ve nesafet kuralları»na aykırı bulan gerekçeyi paylaşmak güçtür. Çünkü, % 50 kusur oranının belirlenmesini, sırf yaş küçüklüğü (15 yaş) nedeniyle adalet ve nesafet kurallarına aykırı görmek isabetsizdir. Nitekim, öyle kaza olayları olabilir ki, bunlar büyük ölçüde küçük yaştaki sigortalının tedbirsiz ve dikkatsiz davranması nedeniyle gerçekleştiklerinden, küçük çocuğun kusur oranı % 50'ye ve hattâ, bunun da üstüne çıkabilir ve söz konusu durumun, adalete aykırı düştüğü söylenemez. Buna karşılık, sırf yaş küçüklüğü, Yargıtayımızın yerleşmiş içtihatları uyarınca, işveren bakımından bizzat kusur oluşturur, bu bakımdan, söz konusu kararda Yargıtay 10. Hukuk Dairesi; adalet ve nesafet kurallarına dayanarak gösterme yerine, alt mah-

kemeden çocuğun çalıştırılabileceği bir işte çalışıp çalışmadığını araştırmasını isteyerek, 15 yaşındaki çocuğa % 50 oranında kusur verilmesinin isabetsizliğini sergileyebilirdi.

5) İŞKAZASI NEDENİYLE YAPILAN KURUM HARCAMALARININ RÜCUU

a) Kurum harcamalarının rücuunda zamanaşımı

aa) Uygulanacak zamanaşımı süresi

aaa) Kuruma karşı işverenin sorumluluğunda zamanaşımı süresi

İşkazasına uğrayan sigortalıya veya haksahiplerine yapılacak harcamalar nedeniyle uğranılan Kurum zararının işverene rücuunda uygulanacak zamanaşımı süresi, bilindiği üzere, SSK.'nda gösterilmiş değildir. Bu konuda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, 4.3.1986 gün ve 847/1191 sayılı kararıyla, uygulanacak zamanaşımı süresinin on yıl olduğunu isabetle kabul etmiştir. Çünkü, sözkonusu karara göre, sigortalı ile işveren arasındaki ilişki sözleşmeye (hizmet ilişkisine) dayanmakta ve Kurum da, olayda sigortalının yerine geçmekte, yani yasa uyarınca halef olmaktadır. Sözkonusu karar, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin daha önceki konuya ilişkin kararlarıyla (bunlar için bak. Çenberci, 246 - 247; Tunçomağ, 357'deki kararlar) uyum içerisindedir.

bbb) Kuruma karşı üçüncü şahsın sorumluluğunda zamanaşımı süresi

İşkazasına uğrayan sigortalıya veya haksahiplerine yapılan harcamalar nedeniyle Kurumun uğradığı zararın üçüncü şahsa SSK. m. 26/II uyarınca rücuunda uygulanacak zamanaşımı süresi, yasada gösterilmemiştir. Sözkonusu düzenleme boşluğu karşısında Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, son kararlarından birinde, belirtilen durum için BK. m. 60'daki bir ve on yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerektiğini kabul etmiştir (bak. Y10HD., 4.3.1986 - 847/1191). Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin sözkonusu içtihadı, aynı konuya ilişkin daha önceki kararlarıyla (bunlar için bak. Çenberci, 246 No. 137 a-b,

247-248 No. 138 b; Tunçomağ, 357-358'deki kararlar) uyum içindedir.

bb) Zamanaşımı süresinin başlangıcı

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi; 11.2.1986 gün ve 211/601 sayılı, 20.3.1986 gün ve 1263/1654 sayılı ve nihayet, 26.6.1986 gün ve 3646/3848 sayılı kararlarında, Bağ - Kur K. m. 63'e dayalı rücu davalarındaki on yıllık zamanaşımı süresinin (Bağ - Kur K. 70) olay tarihinden itibaren başlaması gerektiğini kabul etmiştir. Söz konusu kararların ekindeki karşı oy yazılarında ise; önce, «..Rücu davalarında, rücu hakkı bağlanan gelirin onay tarihinde doğmuş sayılır. Bir hak doğmadan kullanılması sözkonusu olamayacağından zamanaşımı başlangıç tarihinin olay tarihi olarak kabulü mümkün değildir.» denilmiş ve daha sonra bu görüş geliştirilerek, «..burada, salt halefiyet değil, temelinde rücu hakkı bulunan bir halefiyet sözkonusudur. Rücu hakkı, bu hakka sahip olanın şahsında doğduğu anda muaccele olur. Bu nedenle, Borçlar Kanununun 128. maddesi gereğince rücu hakkı için, hakkın doğduğu andan itibaren yeni bir zamanaşımı işlemeye başlayacaktır. Salt halefiyet halleri —ile temelinde rücu hakkı bulunan halefiyet halleri— arasındaki en önemli fark, birincisinde alacaklıya ait bir hakkın intikal etmesi, ikinci halde ise, rücu hakkı sahibinin şahsında yeni bir hakkın doğmasıdır. Her iki halefiyet halli arasında bu farktan şu sonuç çıkmaktadır. Halefiyetin temelde bir rücu hakkına dayanmadığı hallerde alacak hakkı daha önce işlemeye başlamış olan zamanaşımı ile birlikte intikal eder. İkinci halde ise, rücu hakkı sahibi lehine, alacaklının hakkından bağımsız olan yeni bir hak meydana geldiğinden, bu andan itibaren yeni bir zamanaşımı süresi işlemeye başlayacaktır..» denilip, zamanaşımının Kurum onay tarihinden itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir.

Kanımca, karşıoy yazısındaki görüş, öğreti görüşünü (bak. **M. Kılıçoğlu**, Türk Borçlar Hukukunda Kanunî Halefiyet, Ankara 1979, 15 - 16) yansıması bakımından dikkate değer görünmektedir. Gerçekten, sosyal sigortalardaki halefiyet, sözkonusu öğreti görüşüne göre, basit bir alacaklı yerine geçme olayı olmayıp, yasaca tanınan bir rücu hakkını içermektedir. Buradaki rücu hakkının muacceliyeti de sigortalıya yapılacak yardımların tahsisi (gelirin onayı) tarihinde ortaya çıktığından ve zamanaşımının ancak hakkın doğumu andan itibaren işlemeye başlaması gerektiğinden, yeni bir zamanaşımı

süresinin işlemeye başlaması görüşünün kabulü zorunlu görülmektedir (bak. Kılıçoğlu, 136 - 137). Ancak, belirtilen görüşün, Kurumun başvuracağı işverenin veya üçüncü kişinin sorumluluğunu arttıracığı da, gözden uzak tutulmamalıdır. Gerçekten, yeni bir zamanaşımı süresinin başlayacağı kabul edildiğinde, işverenin veya üçüncü kişinin zamanaşımı def'ini ileri sürebilme hakkının doğumu uzamakta; dolayısıyla, bunlar, işkazası nedeniyle yapılan harcamalardan daha uzun bir süreyle sorumlu tutulma durumuyla karşılaşmaktadır. Buna karşılık, işkazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından hak kazanılan gelir ve aylıklar, hakkı doğuran olay tarihinden itibaren beş yıl içinde istenmezse, zamanaşımına uğramaktadır (SSK. m. 99/1). İmdi, yardım talebiyle sigortalının Kuruma başvurmak zorunda olduğu süre, sigortalının zarar verene karşı bağlı olduğu zamanaşımı süresinden uzun olduğunda, Kurumun rücu alacağına bağlı olduğu zamanaşımı süresini tahsis anından itibaren başlatma zorunluğu ortaya çıkmaktadır. Sigortalının Kuruma başvurma süresinin, onun zarar veren karşısında sahip olduğu zamanaşımı süresinden kısa olduğu durumlarda ise, zamanaşımının olay tarihinden itibaren başlatılmasında bir sakınca görülmemektedir.

Diğer yandan, gelirlerde artış öngören mevzuat gereğince gerçekleştirilen gelir bağlamalarında, gerek Yargıtay 10. Hukuk Dairesi (Y10HD., 3.10.1985 - 4472/5023) ve gerekse Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (YHGK., 30.5.1986 - 1985 - 10 - 855/607 - Yargıtay Kararları Dergisi XIII, 2 (Şubat 1987), 176), kanımca da isabetli olarak, rücu alacak davasındaki zamanaşımının, gelir artışlarının onayı tarihinden itibaren başlaması esasını kabul etmektedir.

cc) Zamanaşımı süresinin kesilmesi

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu; 7.3.1986 gün ve 1984 - 10 - 250/205 sayılı kararında (Yasa Hukuk Dergisi IX, 10 (Ekim 1986), 1393 - 1398), tam teselsülde zamanaşımının kesilmesinin diğer müteselsil borçlulara da sirayet edeceğini eksik teselsülde ise sirayet etmeyeceğini belirterek, Kurumun rücu alacağı talebini uygun görmemiştir. Söz konusu karara konu olan uyuşmazlıkta olay; sigortalının, inşaatın yedinci katına vinçle çıkarılan kalaslardan birinin, üzerine düşmesi sonucunda ölmesinden ibarettir. Olayda işveren gerekli önlemleri almadığı ve eğitim ile denetimi yapmadığı, şantiye şefi işi iyi organize etmediği, ustabaşı emniyet sahası oluşturmayıp baret vermediği ve

giyinişmesini sağlamadığı, ekip başı öteki ilgilileri ve sigortalıyı uyar-
madığı ve işverenin çalıştırdığı diğer bir kişi de kalasları vince iyi
bağlamadığı için kusurlu görülmüşlerdir. Bunlardan bir bölümü hak-
kında daha önce dava açılmış ve bir bölümü için işe, daha sonra
ikinci bir davayla, rücu alacağıının tahsili istenmiştir.

Sözkonusu karara ekli karşıoy yazısında, çoğunluk görüşüne kar-
şı başlıca iki noktada muhalefetin oluştuğı görülmektedir. Bunlar-
dan birincisi, kasdi birleşme teorisi kabul edilmeyerek, açıklanan olay-
da eksik teselsül hükümlerinin uygulanamayacağıdır. Bu konuda,
karşıoy yazısında, «..Teselsül hükümleri gereğince sorumluluk ilke-
sinin getirilmesindeki amacın alacaklıyı korumak olduğu hususunda
şüphe edilmemelidir .. maddenin konuluş amacı gözönünde bulun-
durulduğunda, birlikte zarar verenler arasında kasdi birleşme olma-
sa bile kusurlu davranışları birleşerek bir zararın doğmasına sebe-
biyet vermişlerse tam teselsül hükümlerine göre sorumlu tutulma-
lıdır.» denilerek, olayda tam teselsülün söz konusu olduğu kabul
edilmektedir.

Kanımca, karşıoy yazısı, ortak kusur ile birlikte (müterafık) ku-
sur durumlarını birbirinden ayırdedemediğı için, yerinde olmayan so-
nuçlara varmaktadır. Gerçekten, esas itibariyle ortak kusura dayalı
olan tam teselsülde alacaklar aynı hukuki nedene, birlikte kusura
dayalı olan eksik teselsülde ise ayrı hukuki nedenlere dayanmakta-
dır. Ortak ve birlikte kusur durumlarını gözetmeyen karşıoy yazısı
da, doğal olarak, çeşitli hukuki nedenleri içeren olayda tam tesel-
sül hükümlerinin uygulanması gibi isabetsiz bir sonuca ulaşmak-
tadır.

Anılan kararda yeralan ikinci muhalefet noktası da, zamanaşımın
kesilmesinin eksik teselsülde müteselsil borçlulara sirayet ede-
ceğidir. Oysa, Yargıtay, son zamanlara kadar süren bu konudaki uy-
gulamasını sona erdirmiş görünmektedir. Gerçekten, Yargıtay; eksik
teselsül ile tam teselsül arasında bir fark gözetmeyerek, eksik te-
selsülde borçlulardan birine karşı kesilen zamanaşımının, diğer borç-
lular bakımından da kesileceğini, yakın zamana kadarki kararlarında
kabul etmiş ve Yargıtayın bu tutumu, öğretide haklı olarak eleştiril-
miştir (ayrıntılı bilgi için bak. **S. S. Tekinay**, Borçlar Hukuku II, İstan-
bul 1985, 1424 - 1426). Ancak, Yargıtay, bu görüşünü son zamanda
değiştirerek, eksik teselsülde müteselsil borçlulardan birine karşı ke-
silen zamanaşımının diğerlerine karşı da kesilmiş sayılamayacağını

benimsemiştir (bak. Tekinay, 1425 - 1426 dn. 37 a'daki kararlar). İşte, inceleme konusu karardaki çoğunluk görüşü, Yargıtay kararlarındaki bu gelişmenin ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır.

dd) Zamanaşımı süresindeki değişikliğin uygulama alanı

3165 sayılı Yasa'nın 16. maddesiyle değiştirilen Bağ-Kur K. m. 63, rücu davalarındaki zamanaşımı süresini on yıla çıkarmıştır. Söz konusu değişiklik, 3165 sayılı Yasa'nın önce gerçekleşen sigorta olayı nedeniyle ancak 3165 sayılı Yasa'dan sonra açılacak rücu davalarında, hangi zamanaşımı süresinin uygulanacağı, daha doğrusu 3165 sayılı Yasa'daki zamanaşımı süresinin uygulanıp uygulanamayacağı sorununu beraberinde getirmiştir. Bu konuda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, son olarak verdiği iki kararda (Y10HD., 11.3.1986 - 1110/1399; Y10HD., 14.4.1986 - 1637/2252), on yıllık zamanaşımı süresine ilişkin yasa değişikliğinin uygulanamayacağı görüşünü kabul etmiştir. Her iki karara ekli karşı oy yazılarında ise, «.. Bir Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kesin bir şekilde elde edilmiş olan haklara kazanılmış hak denilmektedir. 3165 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 22.3.1985 tarihinde kesin şekilde elde edilmiş bir hak sözkonusu değildir. Bu nedenle dava tarihine kadar eski Trafik Kanununun 50 nci maddesinde yazılı 2 yıllık zamanaşımı süresinin geçtiğinden bahsedilemez..» denilerek, 3165 sayılı Yasa'nın getirdiği zamanaşımı süresi değişikliğinin uygulanması gerektiği belirtilmiştir.

Kazanılmış hak, genel olarak, kişi veya kurumlar yararına hukuki durumlar yaratan ve yasa değişikliği yoluyla ortadan kaldırılması mümkün bulunmayan çıkarı anlatır. 3165 sayılı Yasa'yla getirilen zamanaşımı değişikliği ise, Kurum (Bağ-Kur Genel Müdürlüğü) lehine ve rücuda bulunulacak kişiler aleyhine olmuştur. Diğer bir söyleyişle, zamanaşımı süresinin 3165 sayılı Yasa'yla iki yıldan on yıla çıkarılması, Kurumun başvuracağı kişilerin çıkarlarını etkilemektedir. Buna göre, karşıoy yazısının, elde edilmiş bir hakkın bulunmadığına ilişkin gerekçesi, isabetli görünmemektedir. Kanımca, bu bakımdan, sözkonusu karardaki çoğunluk görüşü, yerinde görülmelidir.

b) Kurum harcamalarının rücuunda tazminat hesabı

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi; gelecek yıl kazançlarının her yıl % 5 artırımlık yoluyla belirlenmesinde, isabetli olarak, % 5'lik artışın yetersiz kaldığını kabul etmiştir. (Y10HD., 21.1.1986 - 7139/104; Y10

HD., 23.9.1986 - 3782/4517). Bu konuda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi «ekonomik konjektür, iş hayatındaki toplu sözleşme ve pazarlık düzeni, sigortalının zamanla uzmanlaşma ve meslekte ilerleme olasılığı, işçi ücretlerinin henüz milletlerarası normların altında olması, ülke gerçekleri, millî gelirdeki artış ve bu artıştan çalışanlara ayrılabilen pay oranları» gibi unsurların gözönünde bulundurulmasını öngörmektedir. Söz konusu görüş, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na da uygun bulunmuştur (bak. YHGK., 4.12.1985 - 1984 - 10 - 332/980 - Yargıtay Kararları Dergisi XII, 12 (Aralık 1986), 1756 - 1757). Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin % 5'lik artış miktarını yetersiz görmesi, daha önce de belirttiğim üzere (bak. T. Centel, «Sosyal Sigortalar Açısından Yargıtayın 1984 Yılı Kararlarının Değerlendirilmesi», Yargıtayın İş Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 1984, İstanbul 1986, 227) sevindiricidir.

Tazminatın peşin sermaye değeri, mevcut Yargıtay uygulamasına göre, her yıl için belirli bir yüzde oranı dahilinde artırılarak bulunan kazançlar toplamından belirli bir iskonto faiz oranının düşürülmesi yoluyla belirlenmektedir. 1982 yılına kadarki uygulama içinde Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, % 5'lik gelir artışını yeterli bulmuşken; bu tarihten itibaren, gelecek yıl kazançlarının her yıl % 5 artırılarak belirlenmesini, yukarıda belirtilen gerekçelerle yetersiz görmüştür. Bunun üzerine, yapılan bozmalardan sonra düzenlenen birlikçi raporlarında % 7.5, % 10 düzeyindeki gelir artışları kabul edilmiş ve iskonto oranları da, % 5 oranında tutulmuştur. Ancak, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, geçtiğimiz yıl içinde vermiş bulunduğu kararlarında (sadece örnek olarak bak. Y10HD., 4.2.1986 - 470/420; Y10HD., 13.2.1986 - 276/649; Y10HD., 15.5.1986 - 2919/3083), «.. Çalışma ve kazanma döneminde her yıl değişen kazançlar ve iskonto faizleri sözkonusu olduğundan, bunların aritmetik ortalamasını alıp, kazanç ve iskonto faizlerinin sabitleştirildiğini farzederek, sabit rant formülünün uygulanması suretiyle, iskonto işlemi gerçekleştirilerek peşin sermaye değerinin hesaplanmasının, ortalama sayıların büyüyen rakamların fazlasıyla etkisinde kalması nedeniyle, sağlam ve doğru bir sonuca ulaşılmasını engellemesi olasılığı üzerinde durulup, her yıla ait kazanç kaybının başlangıç yılına göre peşin sermaye değeri bulunarak, bunların toplanması suretiyle, sonuca ulaşılması yöntemi benimsenmeli, çalışma ve kazanma dönemi boyunca saptanacak iskonto faiz oranlarına göre, başlangıç yılı esas alın-

rak her falz oranı için ayrı ayrı saptanmış peşin değer emsalleri göz-önünde tutulmalıdır...» diyerek, belirli bir yüzde oranı belirtmeyip gelir artışı ve iskonto oranları için enflasyonun dikkate alınmasını istemiştir.

Kanımca, böyle bir inceleme ve araştırmaya girilmesini isteme, ideal olmakla birlikte, ülkemiz şartlarına uygun görünmemektedir. Gerçekten, ülkemizde konuya ilişkin uzman bilirkişi sayısı, sözkonusu kararlara ekli karşıoy yazılarında isabetle belirtildiği üzere, çok denecek kadar azdır. Bu bakımdan, daha basit ve nesnel ölçütlere duyulan gereksinme, ülkemiz açısından ortadadır (Ayrıca bak. **YHGK.**, 4.12.1985 - 1985 - 10-332/980 - Yargıtay Kararları Dergisi XII, 12 (Aralık 1986), 1757 - 1758'e ekli Karşıoy yazısı). Buna göre de, iskonto oranının alışlageldiği üzere % 5 ve gelir artışının % 10'u geçmeyecek bir uygun oranda saptanmasına ilişkin karşıoy yazısındaki görüş, basit ve ideal olmamakla birlikte, çoğunluk görüşüne oranla ülke gerçeklerine daha uygun ve uygulamayı kolaylaştırıp çabuklaştırıcı görünmektedir.

III. HASTALIK SİGORTASI

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin, hastalık sigortasına ilişkin olan ve aynı anlamda bulunan iki kararı (**Y10HD.**, 6.3.1986 - 978/1261; **Y10HD.**, 6.3.1986 - 905/1283), SSK. m. 41'in uygulama alanını belirlemektedir. Nitekim, anılan yargı kararları; «.. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 41'inci maddesi uyarınca sorumluluk sadece ağır ve tehlikeli işlerde sözkonusudur. Bu yön yasa hükmü içeriğinden anlaşıldığı gibi Yargıtay'ın yerleşmiş görüşleri de bu doğrultudadır..» anlatımına yervererek, SSK. m. 41'in uygulama alanını ağır ve tehlikeli işlerle sınırlamakta ve hukuki dayanak olarak da, belirtilen yasa hükmünün içeriği ile şimdiye kadarki yerleşmiş Yargıtay uygulamasını göstermektedir.

İlkin, daha önceki Yargıtay uygulaması, tesbit edebildiğim kadarıyla, sözkonusu karar doğrultusunda değildir. Gerçekten, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 15.4.1977 gün ve 1976 - 10 - 1938/387 sayılı kararında, «.. Şu husus önemle belirtilmelidir ki, çalışma mevzuatı ile getirilen kurallarla güdülen amaç dikkate alındığında, 506 sayılı Yasanın 41. maddesinde öngörülen rapor alınması zorunlulu-

ğu yönünden ağır ve tehlikeli işlerle, bu nitelikte olmayan işler arasında bir ayırım yapılması düşünülemez.» denilerek, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin aynı doğrultudaki 5.11.1973 gün ve 293/2348 sayılı kararına katılmıştır (bak. İHU., VI, SSK. m. 41 No. 1). Sonra, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 8.12.1975 gün ve 4359/6489 sayılı kararında da (**Cuhruk/Çolakoğlu/Bükey**, 546 - 547), SSK. m. 41'in kapsamına sadece ağır ve tehlikeli işlerin değil, iş mevzuatına göre sağlık raporu alınması gereken bütün durumların gireceği belirtilmiştir.

Biran için yerleşmiş Yargıtay uygulamasının sözkonusu kararda belirtilen doğrultuda geliştiği kabul edilse bile, SSK. m. 41'in içeriğinde böyle bir sınırlamaya raslamak mümkün görünmemektedir. Nitekim, işverenin rapor isteme yükümü konusunda ağır ve tehlikeli işler açısından, herhangi bir ayırım yapılamayacağı, öğretide savunulmakta ve sigortalının çalıştırıldığı iş ağır ve tehlikeli bir iş olmasa da, işverenin SSK. m. 41 uyarınca Kurumun yersiz giderlerinden sorumlu tutulacağı belirtilmektedir (**İ.T. Ozanoğlu / S. Yalınzoğlu / H.A. Tümer**, Açıklamalı - İçtihatlı Sosyal Sigorta Mevzuatı I, Ankara 1974, 806. Ayrıca bak. **T. Centel**, «İşverenin Sağlık Raporu İsteme Yükümü» İHU., VI, SSK. m. 41 No. 1). Gerçekten, ilkin SSK. m. 41, «çalışma mevzuatına göre sağlık raporu alınması gerektiği halde böyle bir rapora dayanılmaksızın veya eldeki rapora aykırı olarak bünyece elverişli bulunmadığı işte çalıştırılan sigortalının, bu işe girişinden önce varolduğu tesbit edilen veya bünyece elverişli bulunmadığı işte çalıştırılması sonucu meydana gelen hastalığı için Kurumca yapılan Hastalık Sigortası masraflarının tümü işverene ödetilir» hükmüne yer vererek, metninde ağır ve tehlikeli iş - hafif ve tehlikesiz iş ayırımına gitmemiştir. İkinci olarak, anılan madde hükmünün içeriğine bakılacak olduğunda da; SSK. m. 41'in, iki yasak hükmünden oluştuğu görülecektir. Bunlardan bizi doğrudan ilgilendiren yasak hükmü, «çalışma mevzuatına göre sağlık raporu alınması gerektiği halde böyle bir rapora dayanılmaksızın işverenin sigortalıyı çalıştırması yasağıdır. Sağlık raporu almadan sigortalı çalıştırma yasağı da, sözkonusu hüküm metnindeki açıklık uyarınca, «çalışma mevzuatına göre sağlık raporu alınması» gereken hallerle sınırlı olup, mutlak nitelikte değildir (**Çenberci**, 309). İş mevzuatı içinde sağlık raporu alınmasını öngören başlıca hükümler ise, esas itibarıyla, İş K. m. 79 ile 80'den ibarettir. Bunun dışında, Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü m. 3, 4, Fazla Çalışma Tüzüğü m. 4/bent b, Ka-

din İşçilerin Sanayie Ait İşlerde Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Tüzük m. 5 ve Gebe veya Emzikli Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Tüzük m. 5 gibi birtakım tüzük hükümleri de, sağlık raporu alınmasını öngörmektedir. Ancak, sağlık raporu alınmasını öngören bu mevzuat hükümleri, tümü itibariyle, ağır ve tehlikeli işlerde uygulama alanı bulan hükümler değildir. Diğer bir söyleyişle, sağlık raporu alınmasını öngören tüm bu iş mevzuatı hükümlerinin uygulanması için, mutlaka ağır ve tehlikeli bir işin bulunması gerekmektedir. Bu bakımdan, sözkonusu Yargıtay kararlarında genellemeye gidilerek, SSK. m. 41'in ağır ve tehlikeli işlere hasredilmesi yerinde olmamıştır. Bunun yerine, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi; «ağır ve tehlikeli iş» deyimini teknik anlamda kullanmayıp, «bünyece elverişli olmama» (yani, sübjektif bakımdan ağır ve tehlikeli bulunma)yı kasdetmiş veya soruna sadece İş K. m. 79 bakımından 16 yaşından büyük işçiler için yaklaşmış olsaydı, daha uygun bir anlatıma ulaşabilirdi. Ancak, sözkonusu kararlardaki «.. hasta sigortalı tarafından yapılan işin ağır ve tehlikeli işlerden olup olmadığının tesbitindeki hukuksal zorunluluk açıktır..» ve «.. Kurum harcamalarına neden olan hastalığın, yapıldığı işin ne olduğu belli değildir..» anlatımlarından, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin böyle bir yaklaşım içerisinde olduğunu belirlemek, son derece güçtür.

IV. SAKATLIK SİGORTASI

Sakatlık sigortasına ilişkin Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin iki kararı, genel olarak, sakatlığın tesbiti yollarına açıklık kazandırmakta ve daha önceki yerleşmiş uygulama doğrultusunda verilmiş bulunmaktadır.

1. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi 21.10.1986 gün ve 5073/5352 sayılı kararlarında, beden gücü kayıp oranı nedeniyle alınan rapora karşı Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'na itiraz edildikten sonra sakatlık oranının yeniden tesbiti için mahkemeye başvurabileceğini ve açılacak davada mahkemenin, Adli Tıp Meclisi veya Yüksek Sağlık Şûralarından gerekli raporu almasını öngörmektedir. Bu konuda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, görüldüğü üzere, alt mahkemenin davayı reddeden kararını yerinde bulmayıp Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'nun kararlarına karşı mahkemeye başvurabileceğini kabul etmektedir ki; bu da, Yargıtay'ın 28.6.1976 gün ve 6/4 sayılı

İçtihadı birleştirme kararında (RG. 26/7/1976, No. 15658) kabul ettiği esasa uygundur.

2. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi; 25.3.1986 gün ve 1602/1760 sayılı kararında, sakatlık oranının tesbiti konusunda Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'na itiraz etmemiş bulunan sigortalının dahi mahkemeye başvurabileceğini kabul etmekte ve açılacak davada mahkemenin önce Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'ndan ve sonra da gerektiğinde Adli Tıp Meclisi'nden rapor almasını öngörmektedir. Kararda ilginç olan yön, işgücü kayıp oranı nedeniyle alınacak rapora karşı idari itiraz yolları tüketilmeden de mahkemeye başvurulabileceği esasının kabulüdür. Nitekim, sözkonusu kararda, «.. davanın salt prosedür eksikliğinden reddolunması dava ekonomisine ve bu hususu öngören Anayasa kuralına ters düşer..» denilerek, idari anlamda kesinleşmemiş sağlık raporlarına karşı mahkemeye başvurulabilmesi esası benimsenmiştir. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin varmış olduğu bu sonuç, dava ekonomisi gerekçesine Kurulu kararları hep sigortalıların itirazları doğrultusunda verilmiş izlenimi uyanmaktadır ki, bu doğru değildir. Sonra, dava ekonomisi ilkesi uygulanmak istenirken, iş mahkemelerinin ve gide-rek, Yargıtay'ın iş yükü çoğaltılmaktadır. Gerçekten, SSK. m. 109/son hükmü, salt şekli bir hüküm değildir. Nitekim, sözkonusu hüküm, idari alt birimlerde gerçekleştirilecek yanlış ve haksız Kurum İşlemlerinin, bir yüksek idari birim tarafından denetlenmesi amacını taşımaktadır. Ancak, SSK. m. 109'da Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'na itiraz edilmeksizin mahkemeye başvurulamayacağı da belirtilmiş değildir. Bu nedenle, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin sözkonusu kararı, mevzuata aykırı olmamakla birlikte, SSK. m. 109'un amacını gözardı eden bir karar olarak değerlendirilebilir.

V. YAŞLILIK SİGORTASI

1. YAŞLILIK SİGORTASINDA YAŞ UYGULAMASI

SSK. m. 120/II; yaşlılık sigortasına ilişkin yaşla ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların, «ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri»nin esas alınmasını öngörmüştür. Bu anlamda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, nüfus kütüğündeki kaydın gerçeği yansıtmaması durumunda, kesinleş-

miş mahkeme hükmüyle düzeltilmiş yaş kaydının «ilk kayıt» olarak temel alınmasını kabul etmektedir. Çünkü, SSK. m. 120'deki «ilk kaydın esas alınması» hükmünün amacı, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'ne göre, «.. bir kimsenin birden çok değişik tarihlerle nüfusa kaydedilmiş olması, nüfus kütüğü ile cüzdan arasında uyumsuzluk olması gibi hallerde, ilk kaydın esas alınacağıdır.. yoksa, kesinleşmiş mahkeme hükmü ile değiştirilen doğum tarihinin gözönünde tutulmayacağı» değildir (Y10HD., 9.10.1986 - 4712/5043).

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin bu görüşü, sonradan değişen ve artık yerleşmiş durumdaki içtihadına uygun düşmektedir. Gerçekten, başlangıçta Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, sonraki doğum tarihi değişikliklerini gözönünde bulundurmamıştır (Y10HD., 29.1.1974 - 5319/1549 - M. Çenberci / T. Uygur, Bağ-Kur Kanunu Şerhi, Ankara 1979, 281 - 282 dn. 2. Ayrıca bak. Y9HD., 21.4.1969 - 4551/4689 - Ozanoğlu / Yalnızoğlu / Tümer, Açıklamalı - İctihatlı Sosyal Sigorta Mevzuatı II, 1582 No. 1511). Ancak, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, daha sonra görüşünü değiştirip yumuşatmış ve doğum tarihlerinin yerine, nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararlarının gözönünde tutulmasını kabul etmiştir (bak. Y10HD., 19.12.1974 - 6095/7321 - Çenberci / Uygur, 282; M. Çenberci, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, Ankara 1977, 1438 - 1440'daki kararlar). Nihayet, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, sözkonusu son kararıyla da, sigortalıların yaşlarının belirlenmesinde kesinleşmiş mahkeme kararlarının üstünlüğünü tanıyan eğilimi güçlendirmiş bulunmaktadır. **Kanımca;** yargı kararlarının saygınlığı görüşünü perçinleyen Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin bu eğilimi, isabetli olup, gerçek durumu temel alması nedeniyle de, yararlıdır.

2) YAŞLILIK AYLIĞINA HAK KAZANMADA DURUMUN YANLIŞ BİLDİRİLMESİ

Kurumun verdiği yanlış bilgiye dayanıp emekli olmak üzere işinden ayrılan sigortalıların uğrayacakları zarar miktarı konusunda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, mevcut zararı bağlanamayan yaşlılık aylığından ibaret görmektedir. Nitekim, bu konuda Yargıtay 10. Hukuk Dairesi; Kurumun verdiği yanlış bilgi yüzünden işinden ayrılan ve yeniden ancak bu kez asgari ücretle işe girmek zorunda kalan bir sigortalının «boşta geçen dönem için uğradığı zararın tazmini» isteğini,

«.. Tazminat, malvarlığında gerçekleşen eksilmeyi karşılayan bir yaptırımdır. Davacının, işinden ayrılmasaydı, en son ücretini almaya devam edeceği gerçeği ortada ise de, çalışmak suretiyle elde edilebilecek bu ücretin tümüyle malvarlığına yansımayacağı yönü de açıktır. Başka bir anlatımla, ücretin bir bölümü, çalışmanın gerektirdiği gücü (eforu) kazanmak için harcanacak ve dolayısıyla malvarlığında artı değer olarak kalmayacaktı. Örneğin, sürekli ve kısmi işgöremezlik halinde sigortalıya gelir bağlanması da bu ilkeye dayanır ve diğer çalışanlardan fazla harcanacak eforu karşılamayı hedef alır. Olayda ise davacı, sözkonusu dönemi çalışmadan geçirdiğine göre, harcanmayan gücün karşılığının kendisine verilmesi haksız zenginleşmesine yol açar..» (Y10HD., 11.12.1986 - 6555/6767) gerekçesiyle yerinde bulmamış ve zararın, bağlanamamış yaşlılık aylığı tutarından ibaret olduğunu belirtmiştir. Bunun gibi, benzer bir olayda Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, «.. Kurum'un haksız eylemi sonucu davacının malvarlığında husule gelen zararın, davacıya bağlanması gereken yaşlılık aylığı olduğu açıktır. Başka bir anlatımla, Kurum'un cevabı yanıtıcı nitelikte olmasaydı, davacının malvarlığında, gelecekte ortaya çıkacak çoğalmanın, yaşlılık aylığı tutarı kadar olacağı kuşkusuzdur..» (Y10HD., 14.4.1986 - 1716/2256) diyerek, uğranılan zararı bağlanamamış yaşlılık aylığı tutarından ibaret görmüştür. Aynı konudaki bir diğer kararında da Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, Kurumun yanlış bilgi vermesi sonucunda işten ayrılan ve yeniden işe girerek çalışmak zorunda kalan sigortalının, duyulan üzüntü karşılığı olarak manevi tazminat isteğini, manevi tazminata yasaların açıkça cevaz verdiği hallerde hükmedilebileceği ve BK. m. 49'daki ağır kusur ve ağır zarar şartlarının olayda gerçekleşmediği gerekçeleriyle yerinde bulmamıştır (Y10HD., 24.6.1986 - 3589/3775).

Uğranılan zararı bağlanamamış yaşlılık aylığından ibaret gören Yargıtay 10. Hukuk Dairesi kararları, oybirliği yerine, oyçokluğuyla alınabilmiş kararlardır. Gerçekten, sözkonusu kararlara ilişkin karşıoy yazılarında, «.. Öğretide de benimsendiği gibi zarar miktarının saptanması için, zararlandırıcı olay, yanlış bilgi verme olmaması halinde davacının malvarlığının ne olacağının gözönünde tutulması gerekir. Yanlış bilgi verilmemesi, davacının yaşlılık aylığına hak kazanma tarihi doğru olarak bildirilmesi halinde, davacının işini bırakmayıp çalışmaya devam edeceği, ücret ve sair haklarını alacağı tartışmasızdır. Bu nedenle zarar miktarının saptanması için bilimsel

eserlerde de açıklandığı gibi, yanlış bilgi verilmemesi, davacının çalışmaya devam etmesi halinde alacağı ücret ve sair haklarının nazara alınarak hesap yapılması gerektiği açıktır. Aksinin kabulü hak ve nesafet kurallarına aykırı olacağı ortadadır..» denilerek, meydana gelen zararın tavanının, sigortalının çalışması halinde alacağı ücret ve sair haklara göre hesaplanması gerektiği belirtilmektedir.

Kanımca, yukarıda açıklanan görüşler içinde çoğunluk görüşü, daha isabetli görünmektedir. Gerçekten, zararın kapsamının belirlenmesinde, çoğunluk görüşünün isabetle belirttiği üzere, «haksız eylemin niteliği ile davacının istek ve amacının gözönünde tutulması» (Y10HD., 14.4.1986 - 1716/2256) gerekmektedir. Buna göre de, olayda haksız eylem, Kurumca verilen yanlış bilgi yüzünden yaşlılık aylığına hak kazanılamayışı ve davacının istek ve amacı da, yaşlılık aylığının kendisine bağlanmasıdır. Zararın, sigortalının çalışması halinde alacağı ücret ve diğer haklara göre hesaplanması esası ise, sigortalının yanlış bilgi nedeniyle işten ayrılmasına ve sigortalının amacının aynı işte çalışmak olmasına yöneliktir. Burada, sigortalı çalışmasını sürdürmek istemiş de, Kurum bunu engellemiş değildir. Esasen, Kurumun böyle bir engellemesinden sözedilemez. Çünkü, yaşlılık sigortası yardımlarından yararlanma, yani emekli olma, sigortalının istemesine bağlı olup; Kurum kendiliğinden sigortalıyı emekli edemez (ayrıca bak. aşağıda V 3). Böyle olunca da, yaşlılık aylığı bağlanmasını isteyen (amacı çalışmak olmayan) ancak Kurumca verilen yanlış bilgi yüzünden kendisine yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamayan sigortalının zararının, bağlanamayan yaşlılık aylığından ibaret olması gerekmektedir.

3) YAŞLILIK AYLIĞI BAĞLANMASINDA İSTEK ŞARTI

SSK. m. 62/1, «.. yaşlılık aylığına hak kazanan sigortalıya bu isteğinden sonraki ay başından başlanarak yaşlılık aylığı bağlanır» diyerek, yaşlılık aylığı bağlanabilmesi için yazılı istekte bulunulmasını öngörmüştür. Ancak, sigortalının başvurmasına rağmen, yaşlılık aylığı bağlanması için gereken şart, başvuru anında gerçekleşmeyip daha sonra yerine getirilmiş olabilir. Bu durumda, şartlar yerine getirilmeden yaşlılık aylığı bağlanması talebinde bulunulması nedeniyle sigortalının talebi reddedilecek veya yaşlılık aylığı bağlanmışsa sonradan iptal edilecektir. Red veya iptal tarihlerinden sonra şartlar gerçekleştiğinde yeniden yazılı istek şartının da yerine getirilip ge-

tirilmeyeceği ise, yasada açıkça belirtilmiş değildir. Bu konuda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi; SSK. m. 62/1'deki «.. bu isteğinden sonraki ay başından başlanarak yaşlılık aylığı bağlanır» hükmünü, «.. bu isteğinden sonraki aybaşından, şartların daha sonra gerçekleşmesi halinde şartların gerçekleştiği tarihi izleyen aybaşından başlanarak yaşlılık aylığı bağlanır» şeklinde yorumlayarak, şartların gerçekleştiği tarihte dilekçe verilmesini aramamıştır (Y10HD., 1.5.1986 - 2520/2712).

Kanımca, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin sözkonusu kararının; yeniden dilekçe verilmeyeceği şeklinde değil de, gerçekleşmeyen şartlar yüzünden bağlanamamış veya iptal edilmiş yaşlılık aylığının, yeni başvuru tarihi yerine şartların gerçekleştiği sonraki tarihi izleyen aybaşı itibariyle bağlanması olarak anlaşılması daha doğru olur. Nitekim, anılan karara konu olan olayda da davacı sigortalı; ilk başvurusunu 1.1.1981 tarihinde Kuruma yapmış, 1.3.1984 tarihinde şartları gerçekleştirmiş ve son olarak Haziran 1985 tarihinde Kuruma başvurmuştur. Diğer bir söyleyişle, ilk başvurudan sonra yeniden başvuruda bulunulmuştur. Buna göre, ilk başvurudan sonra yeni bir başvuru yapılacak; ancak, bağlanamayan yaşlılık aylığı, yeni başvuru tarihine bakılmaksızın, şartların gerçekleştiği tarih itibariyle bağlanacaktır. Böyle bir sonuç, davacı sigortalının istek ve amacına da uygun düşmektedir. Çünkü, sigortalının isteği, kendisine yaşlılık aylığı bağlanması ve amacı da, yaşlılık aylığı bağlanmasını gerçekleştirmektir. Bu bakımdan, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin sözkonusu kararının, varmış olduğu sonuç itibariyle yerinde ve sigortalıları koruyucu nitelikte olduğu söylenmek gerekir.

4) ÇALIŞAN EMEKLİLERİN AYLIKLARININ KESİLMESİ

a) Yurtdışında çalışan emeklilerin aylıkları

SSK. m. 63/bent A f. 1, yaşlılık aylığı almakta iken, sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıklarının, çalışmaya başladıkları tarihte kesilmesini öngörmektedir. Sözkonusu hükümdaki «sigortalı olarak çalışma» deyimini Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, «506 sayılı Yasa hükümleri anlamında sigortalı çalışma» olarak ele almakta ve yurtdışında geçen çalışmaların ise «506 sayılı Yasa anlamında sigortalı çalışma» niteliğinde olmadığını kabul etmektedir. Bu itibarla, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, yaşlılık aylığı almakta iken

yurtdışında çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıklarının kesilemeyeceğini ve bu dönemde ödenen aylıklarının geri istenemeyeceğini benimsemektedir (bak. Y10HD., 23.1.1986 - 163/131). SSK. m. 63'ün 3279 sayılı Yasa'yla değiştirilip yeni esasların kabulünden yaklaşık üç ay önce verilmiş olan bu karardaki sonuç, yeni düzenlemeye de uygun düşmekte olup, isabetli görünmektedir. Gerçekten, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, sözkonusu kararında, emeklilerin yurt dışındaki çalışmalarını «506 sayılı Yasa anlamında sigortalı çalışma» niteliğinde görmüş olsaydı, bugün yurtdışında çalışan emekli işçilerin ücretlerinden yabancı ülkedeki yabancı işverenlerin sosyal güvenlik destek primi kesmeleri ve Kuruma yatırmaları gibi karışık bir durum yaratılacaktı.

b) Çalışan emeklilere ödenmiş aylıkların geri alınması

SSK. m. 63 ilk şeklinde, yaşlılık aylığı almakta iken sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıklarının kesilmesi esasını öngörmüştü. Sözkonusu madde, 29.4.1986 gün ve 3279 sayılı Yasa'yla değiştirildikten sonra ise, emeklilere çalışacak olduklarında yaşlılık aylıklarını almaya devam etmeleri imkânı getirilmiştir. Buna göre, yaşlılık aylığı almakta iken yeniden sosyal sigortaya tabi bir işte çalışmaya başlayanlar, yeni düzenleme uyarınca, yazılı istekleri üzerine ve gerekli sosyal güvenlik destek primlerini ödemeleri kaydıyla, eskisi gibi yaşlılık aylıklarını almaya devam edebilecektir.

3279 sayılı Yasa, 6.5.1986 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu konuda, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi; 9.12.1986 gün ve 6073/6731 sayılı kararında, 3279 sayılı Yasa'dan önceki dönemde sigortaya tabi işte çalışmaya başlayan emekli bir kişiye ödenmiş yaşlılık aylıklarının 3279 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesinden sonra açılacak bir davayla geri istenebilip istenemeyeceğine ilişkin olarak, sözkonusu yasa değişikliğinin geriye yönelik şekilde uygulanabileceğini kabul etmiştir.

Kanımca, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin sözkonusu kararı, eşitlik ilkesine ve 3279 sayılı Yasa'nın yürürlük hükmüne ters düşmektedir. Sözkonusu kararda ilginç olan nokta, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin eşitlik ilkesini gerekçe olarak kullanırken, eşitsizliğe yol açmış bulunmasıdır. Gerçekten, 3279 sayılı Yasa'nın yürürlük döne-

minden önce çalışmış olup da Kurumca ödenmiş aylıkları sözkonusu yasanın çıkartılmasından sonra geri istenen emekliler, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin sözkonusu kararıyla, daha önce çalışmamış bulunan emeklilere göre üstün duruma geçmişlerdir. Çünkü, sözkonusu karar, ödenmiş aylıkların bunlardan geri istenemeyeceğini öngörmekle, 3279 sayılı Yasa'dan önceki dönemde çalışmamış olan emeklileri üstün kılmıştır. Sonra, anılan karar, 3279 sayılı Yasa'nın yürürlük hükümlerine de ters düşmektedir. Gerçekten, 3279 sayılı Yasa'nın, yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğe gireceği öngörülmüşken (m. 11); anılan karar, ödenmiş aylıkların geri istenemeyeceğini kabul etmekle, bu hususu gözönünde bulundurmaktadır. Bu bakımdan, Kurum, 3279 sayılı Yasa'nın yürürlük tarihi olan 6.5.1986 gününden önce çalışmış olup da yaşlılık aylıkları ödenmiş emeklilerden bu aylıkları geri isteyebilmeli ve 6.5.1986 gününden sonraki çalışmalar için ise, ancak sosyal güvenlik destek primi ödenmek istenmediği takdirde, ödenmiş aylıkların iadesini talep edebilmelidir. Aksi takdirde, 6.5.1986 gününden önce çalışmamış bulunan emekliler, cezalandırılmış olacaktır.